

Селекцію тварин здійснюють в популяції як елементарній одиниці селекційного процесу. Популяція сільськогосподарських тварин базується на об'єктивних закономірностях формування та динаміки характеристик генофонду та фенофонду, які складають цілісну біологічну структуру в системі сільськогосподарського виробництва. Інтеграція та реалізація генофонду популяції досягається в її фенофонді – механізмах цілісності, різноманітності і широкому спектрі модифікацій фенотипу організмів у процесі зміни поколінь та онтогенезу. Характеристики фенофонду виявляються в об'єктивних параметрах популяції: середньому рівні розвитку ознак, різноманітності (мінливості) організмів за ступенем розвитку показників продуктивності і адаптації, особливостях розподілу тварин за рівнем продуктивності та пристосувальними здатностями.

Цілі селекції сільськогосподарських тварин передбачають в кінцевому випадку поліпшення середнього рівня продуктивності та показників адаптації. В цьому загальному відношенні особливих проблем немає. Але вони виникають при обґрунтуванні і здійсненні певних методів племінної роботи для досягнення селекційних цілей. Виробнича ефективність племінної роботи визначається ступенем коректності використання в селекції сучасної технічної бази та закономірностей мінливості і різноманітності тварин в популяції за рівнем продуктивності. Необхідність широкого використання сучасних технічних досягнень очевидна навіть для дилетанта, а вирішальна значимість закономірностей мінливості для селекційної теорії і практики не завжди очевидна навіть для фахівця. Це обумовлено дещо обмеженням поширенням біологічної популяційної парадигми в концепціях селекції тварин. Про доцільність позитивних змін у цьому напрямку свідчить успішне використання нової популяційної системи оцінки і відбору мериносів.

Сутність нової системи полягає у розробці і використанні при бонітуванні десяти рангів селекційної диференціації овець (РСД). В основу рангів покладено закономірності нормального розподілу овець за комплексним рівнем продуктивності та закономірності відтворення стада і виробничого призначення тварин. До першого селекційного рангу відносять овець з перевищенням середнього рівня продуктивності на три стандартних відхилення і більше. Таких тварин мало – близько 0,2%. До другого – включають тварин, які за перевищенням середнього рівня продуктивності змінюється в межах від 2 до 3 сигм (2% поголів'я молодняка). Третій ранг охоплює тварин, що за характером перевищення середнього рівня продуктивності знаходиться в межах від 1 до 2 сигм (14% поголів'я молодняка). Кожен з рангів має свої об'єктивні межі і заданий процент відбору. Це дозволяє контролювати нову систему оцінки і відбору тварин безпосередньо в процесі бонітування овець та доповнювати її величиною селекційних диференціалів на підсумкових етапах аналізу відбору.

Нова система оцінки і відбору мериносів забезпечила високу ефективність селекції в племзаводі "Червоний чабан" Херсонської області при створенні таврійського внутріпородного типу овець. Це господарство має найкращих мериносів в Україні.

УДК 636.082.36.575.1

М.В.ШТОМПЕЛЬ, І.І.АНТОНІК

КОЛІР ЖИРОПОТУ І ВМІСТ ЖИРУ У ВОВНІ АСКАНІЙСЬКИХ ТОНКОРУННИХ ОВЕЦЬ НОВОГО ТАВРІЙСЬКОГО ТИПУ

Національний аграрний університет

Новий таврійський тип асканійських тонкорунних овець створено шляхом селекції з використанням для схрещування австралійських мериносів. Провідна роль у створенні нового типу належить стаду овець племзаводу "Червоний чабан" Херсонської області. Це господарство визнано племінним репродуктором нового селекційного досягнення у тонкорунному вівчарстві. Колір жиропоту і вміст жиру у вовні належить до важливих компонентів формування якості руна мериносів. З точки зору ефективності виробництва, переробки сировини та якості готових виробів з вовни бажано мати оптимальне поєднання кольору жиропоту і вмісту жиру у вовновому покриві овець. Це особливо важливо для селекційних цілей і методів удосконалення мериносів.

Дослідження проведено протягом двох років на поголів'ї овець племзаводу "Червоний чабан". У кожній статевій і віковій групі овець визначено вміст жиру у вовні з різним кольором жиропоту: білим, світлим і кремовим. Екстрагування зразків вовни здійснено в апаратах Сокслета. Розраховано три показники: вміст жиру в постійній масі чистої незнежиреної і немитої вовни та відсоток жиру до постійної маси чистої вовни. Середні показники цих ознак коливаються за групами овець відповідно від $14,2 \pm 0,25$ до $24,4 \pm 0,51$, від $11,1 \pm 0,19$ до $19,8 \pm 0,42$ і від $17,6 \pm 0,31$ до $30,2 \pm 0,64$. Найвищі відсотки одержано в групі баранів-плідників, а найменші – на поголів'ї ярок.

Результати дослідження динаміки вмісту жиру у постійній масі чистої незнежиреної вовни залежно від кольору жиропоту наведені в таблиці. Як видно, кількість жиру в руні суттєво змінюється залежно від статевої і вікової групи овець (різниця складає $8,5-11,5\%$) та кольору жиропоту вовни (відмінність в межах $1,2-3,5\%$). У овець з білим і світлим жиропотом, порівняно з кремовим, спостерігаються менші показники вмісту жиру у вовні практично по кожній групі. Особливо це помітно у баранів-плідників (різниця $3,5\%$) і ремонтних баранів (різниця $2,6\%$). Дещо менша, але досить чітка відмінність встановлена також в групі однорічних баранів ($2,1\%$), переярок ($2,1\%$), ярок ($1,9\%$) та вівцематок ($1,2\%$). Схожа закономірність спостерігається за вмістом жиру в постійній масі чистої вовни (різниця відповідно $1,3-2,0$ і $3,6-5,7\%$). Це свідчить про існування певних переваг вовноутворювальної функції шкіри овець над процесами утворення жиру залежно від кольору жиропоту вовни.